

OPou «*cominus*: *cyminum*».

DERIV.: +*Cominassa*; *kuminása* és nom d'una herba verinosa a Tor de Vall Ferrera (1932) i *cumi* d'una planta medicinal a Esterri de Cardós (1934). *Cominet* [S. xv]. *Cuminies*. *Cúmel*, pres de l'al. *kümmel* id., pròpiament 'comí', que és alteració alemanya del mateix mot llatí.

COMIAT, 'llicència d'anar-se'n', 'acció de deixar algú, de dir-li adéu, de desnonar-lo', del ll. COMMEĀTUS, -ūs, 'acció d'anar i venir, entrar i sortir', 'permís de deixar un el lloc que ocupa', derivat de COMMEARE 'anar i venir, viatjar', i, aquest, de MEARE 'anar, passar'. □ 1.ª doc.: S. XIII, Desclot, Llull.

«Bo seria que jo en vostre alberch prenguéis *cumiat* de vós e de Aloma e de aquests altres senyors, e que secretament anàs en mon viatge, en la benedicció de Déu», diu Blanquerna (NCL I, 78.5, o sigui ja en la porció de la novella conservada pels manuscrits). «Si hom donava *comiat* als ditz homes dins un mes, o al mes complit, que hom dega quitar <'payer, faire quit-tance'>, de Fonolades e de Conflent e de Cerdanya, per un die de tornar», parlant dels cavallers que tenia a sou el rei de Mallorca (RLR VIII, 66), en un doc. de 1309. «Acostats-vos-hi, e no hajau temor de *comiat* ni de vergonya», així com si us acostàveu al rey, que'l porter vos faria llunyar», StVicentF (*Quar.*, 106, 108). Desclot manté el significat més clàssic 'permís, autorització': «lo rey --- féu manament --- que nuyl hom no devalàs en terra menys de son *cumiat*», «un cavaler --- se levà, qui avia *cumiat* de tots los altres que degués parlar per tots» (§§ 79.91, NCL III, 67.10, 103.6). Es partí sempre del significat de 'autorització que es dóna, al soldat, de deixar l'indret on l'han destinat, permís d'anar i tornar, d'on després llicència que pren qualsevol que ha d'empendre un viatge o qualsevol trasllat'. En el llarg període decadent el mot va caure quasi pertot en progressiu desús, almenys en les principals accs.; més encara el verb *acomiar*.

En la Renaix. es van tornar a reforçar, però seguir amb caràcter llibresc, que els feia poc simpàtics a la gent sense preocupació per la llengua, i fins als literats poc puristes; la gent senzilla hi han seguit freds, quan no els ignoren del tot: recordem el pas còmic de *Gente Bien* de Russinyol, quan la vella dama ofereix servir alguna beguda, «vostès què pendran?», i contestant-li l'impacient: «—Jo pendré *comiat*». «—Ai, no sé pas si n'hi haurà de fet».

Coromines féu sempre resistència a servir-se'n, sobretot del verb *acomiar* (tr.) i més encara *acomiar-se*: sempre l'usà, però amb reserva i gran moderació. En les *Presons Imag.* ja l'usava, sobretot *comiat*: «de primer va esser el *comiat* d'amics i parents: els uns m'esperaven a la carretera, i els altres, a l'estació del camí de ferro» (així ja en l'autògraf i 1.ª ed), p. 206; d'*acomiar-se* un sol cas en tota l'obra (on sovint ha dit *despedir-se*): «en arribar a la primera estació vaig *acomiar-me* a corre-cuita d'un amic del meu carrer» (ja autògraf i 1.ª ed.), p. 207: sembla que la tremenda solemnitat del moment, li fa acceptar

el mot emfàtic; cap a la fi de la seva vida li seguia poc amic. Quan escrivia el *Viatge a Amèrica* (c. 1930) jo li feia de censor purista i li proposava canvis amb lla-pis damunt l'original: recordo que en aquesta i altres obres del temps em rebutjà quasi sempre el canvi de *despedir-se* en *acomiar-se* però sovint es conformà amb *pendre comiat* i altres cops *dir adéu*; d'altra banda una vegada usà espontàniament *acomiar*, però és transitiu, ús en què sens dubte el trobava menys revés: «Pel portell d'estribord vaig veure els ulls negres de Nina: --- aixecava el braç, i els seus dits ens *acomiadaven* entremaliadament» (cap. 37).

El nostre mot no s'ha transmès al portuguès ni al castellà, però sí a les altres llengües romàniques, oc. *comiat* o *comjat*, fr. *congé*, it. *commiato*. D'alguns passatges de poetes nostres sembla deduir-se que també en català antic hi va haver una variant (poc freqüent) *comjat*.

DERIV.: *Acomiar* [S. XIII, *CostTort.*, Desclot], oc. ant. *acomiar*, com derivat que no es va formar (o a penes) en francès ni italià, llevat que en aquest tarclanament es creà *congedare* sobre un duplicat gallicista *congedo* (d'on més tard fr. *congédier*, c. 1400); *acomiadament*. *Comiat* 'primera ploma de la punta de l'ala d'un ocell de caça', sembla ser el mateix que *comiat* 'acció de fer adéu' per una imatge fantàstica dels trobadors faloners, que compararien el moviment de les ales en aixecar el vol l'ocell amb el de les mans d'un que se'n va: cf. «los *comiats* stan ja exits de fora tant com una mà de través» en el *Libre d'Animal de Caçar* de princ. S. XVII (*AlcM*).

Còmic, comicitat, V. comèdia

COMICIS, 'assemblea romana', 'els actes electorals', pres del ll. *comitium* 'lloc on es reunia el poble', derivat de *com-ire* 'reunir-se', pròpiament 'anar a ajuntar-se'. □ 1.ª doc.: 1839, Lab.

DERIV.: *Comicial*.

Cominal, *cominalesa*, *cominer*, V. *comú* *Comis*, *comissari*, *comissaria*, *comissariat*, *comissat*, *comissió*, *comissionar*, -nat, *comissura*, V. *metre* *Còmit*, V. *comte* *Comitè*, *comitent*, V. *metre* *Comitiva*, V. *comte* *Commarmori*, V. *coberbo* *Commemoració*, *commemorar*, *commemoratiu*, V. *memòria* *Comendar*, V. *manar* *Commensurable*, V. *mesura* *Cominació*, *comminar*, *comminatori*, V. *menaça* *Cominució*, *comminuir*, *comminut*, V. *minvat* *Commisseració*, V. *miser* *Commixió*, V. *mesclar* *Commo-ció*, V. *moure* *Commonitori*, V. *amonestar* *Commorant*, *commorar*, V. *morar* *Commòs*, *commoure*, *commovedor*, V. *moure* *Commuta*, *commutable*, *commutació*, *commutar*, *commutatiu*, V. *mudar* *Còmoda*, *comodat*, *comodatarí*, *còmode*, *comoditat*, *comodó*, V. *mode*

Comodor, de l'angl. *comodore*, deformació del fr. *commandeur* 'comandant', transmès per l'holandès. □ 1.ª doc.: -doro, 1868, *SLitCosta*.